

Novoteks

GLASILO DELAVSKEGA SVETA

LETO IV. ★ 1963 ★ ŠT. 12

NOVOTEKS

glasilo delavskega sveta

Tekstilne tovarne

NOVOTEKS

Novo mesto

1963

Letnik IV.

Št. 12 (39)

December

Izdaja:

delavski svet

Ureja:

uredniški odbor

Odgovorni urednik:

Samo Medić

Naslov uredništva:

Novoteks, Novo mesto

Foersterjeva 10

telefon 21-030

Zunanja oprema:

Bojan Brovet

Tisk naslovne strani

in vezava

Valvasorjeva tiskarna

in knjigoveznica

Videm-Krško

Naklada:

850 izvodov

VSEBINA:

- Iz zasedanj samoupravnih organov
- Iz dela Občinske skupščine Novo mesto
- Ob desetletnici Zveze inženirjev in tehnikov tekstilcev SR Slovenije
- Primerjava rezultatov volnarskih podjetij v letih 1962 in 1963
- Bolezenski izostanki v mesecu novembru 1963
- Nesreče pri delu v prvi polovici decembra 1963
- Prvo srečanje mladincev obeh obratov na Gorjancih
- O resekciji vrha zobnega korena
- Bili smo v Hannovru
- Nagradna novoletna križanka
- Naša kronika

Vsem članom našega kolektiva
se zahvaljujemo za požrtvovalno
delo v minulem letu z željo,
da bi tudi v prihodnjem letu vložili
vse svoje sile
za nadaljnji napredek podjetja

Obenem želimo kolektivu uspehov polno
novo leto

DELA VSKI SVET

IZ ZASEDANJ SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Zadnje zasedanje delavskega sveta je bilo dne 25. 11. 1963 v Metliki. Člani delavskega sveta in povabljeni so si pred zasedanjem ogledali naš obrat v Metliki ter tovarno pletenin "Betii".

Na zasedanju delavskega sveta je predsednik upravnega odbora poročal o delu upravnega odbora in o sklepih, ki so bili sprejeti na deveti seji.

Iz poročila o 9-mesečnem obračunu podjetja je razvidno, da je podjetje dobro poslovalo. Letni finančni plan je bil dosežen s 77 %. V primerjavi z istim obdobjem lanskega leta je uspeh za 27 % boljši. Iz poročila je razvidno, da zlasti vrednost porabljenih surovin močno narašča, v primerjavi z istim obdobjem lani kar za 31 %. Ta porast je nastal predvsem zaradi večje proizvodnje, veliko pa vpliva tudi dviganje cen česanca, saj so cene za približno 30 % višje, kot so bile lani. Ker pa cen svojih proizvodov ne smemo dvigati, čeprav naraščajo cene surovinam, nam kljub porastu proizvodnje osebni dohodki in skladi podjetja relativno padajo. V primerjavi z lanskim letom so se skladi podjetja povečali za 11 %, medtem ko so se osebni dohodki s prispevki povečali za 26 %, proizvodnja pa kot že rečeno za 27 %. V devetih mesecih letošnjega leta smo porabili za 1.377,229.000 din surovin, medtem ko smo jih v istem obdobju lani porabili le za 1.051,672.000 din.

Stroški investicijskega vzdrževanja osnovnih sredstev so letos znašali 52,192.000 din in so bili za 43 % višji kot lani, vendar je bil letni plan investicijskega vzdrževanja dosežen le s 65 %. Amortizacije smo vplačali 54,315.000 din ali 35 % več kot lani. Za reklamo in propagando je bilo porabljenih 7,169.600 din, za reperezentanco pa 757.000 din. Izredni stroški v višini 6,107.000 din predstavljajo v glavnem inventurne manjke, zamudne obresti, ki jih plača naše podjetje, odpisane zamudne obresti drugim podjetjem, tožbeni stroški in odpisane razlike iz prejšnjih let.

Razne obresti, zavarovalne premije, prispevki zbornicam in vodni prispevek so znašali skupno 112,919.000 din. Dodatnega prispevka za socialno zavarovanje smo plačali v devetih mesecih 6,652.000 din. Za prometni davek pa smo plačali 498,864.000 din.

V breme celotnega dohodka je bilo porabljenih 2.145,623.000 din, tako da nam je ostalo le 802,945.000 din dohodka. Od tega zneska moramo plačati 120,442.000 din rednega in 93,325.000 din izrednega prispevka. Osebni

dohodki s prispevki za socialno zavarovanje, stanovanjski prispevki in redni proračunski prispevki so znašali 310,718.000 din. Ostanek pa se deli na sklade po predpisih, tako da je ostalo za sklade podjetja 178,592.000 din.

Iz poročila o količinski proizvodnji je razvidno, da je predilnica mikane preje dosegla kv. letni plan s 112,38 %, predilnica česane preje z 92,09 %, tkalnica s 119,65 % in apretura s 119,21 %.

Povprečno je bilo v podjetju zaposlenih 772 oseb, kar je 4 % več kot lani v istem obdobju. Povprečni osebni dohodek je znašal 30.833 din ali 13 % več kot lani.

Iz poročila o obračunu trgovine je razvidno, da je bil letni plan prodaje dosežen s 76 %. Nabavna vrednost prodanega blaga je bila 74 % letnega plana. Amortizacije je bilo vplačane 171.000 din, medtem ko so razne obresti, zavarovalne premije in prispevek zbornici znašali 781.000 din. Občinskega prometnega davka je naša prodajalna plačala 6,877.000 din.

Dohodek je bil realiziran v znesku 10,653.000 din ali 77 % več kot lani. Temu sorazmerno je porastel tudi redni prispevek iz dohodka, ki je znašal 1,598.000 din, izredni dohodek pa je znašal 1,806.000 din, kar je 158 % več kot lani. Za sklade prodajalne ostane po obračunu še 3,165.000 din, medtem ko je lani ostalo 1,410.000 din.

V prodajalni je bilo povprečno zaposlenih 6 oseb, povprečni osebni dohodki pa so znašali 34.528 din in so se od lani povišali za 38 %.

Menza je imela v devetih mesecih letošnjega leta za 13,244.000 din prometa, tako da je nastala izguba iz poslovnih stroškov za 409.000 din. Izguba na poslovnih stroških je v primerjavi z lanskim letom občutno nižja. Ta izguba pa se še poveča za izplačane osebne dohodke s prispevki, tako da znaša 5,515.000 din. V menzah v Novem mestu in Metliki je skupno zaposlenih 11 oseb, katerih povprečni osebni dohodki so znašali 31.200 din mesečno.

Vse tri obračune je delavski svet odobril. Sklenil je, da se v menzi izkazana izguba pokrije iz osebnih dohodkov podjetja. Sklenil je tudi, da se v bodoče formira cena posameznim obrokom na osnovi stroškov za porabljena živila v preteklem mesecu.

Ker se občinska skupščina Novo mesto ne strinja z odcepitvijo naše prodajalne, je predlagala delavskemu svetu podjetja, da o zadevi ponovno razpravlja. Delavski

svet je sklenil, da ostane do nadaljnjega prodajalna še v sklopu podjetja.

Iz poročila o poteku prodaje, ki ga je podal vodja prodajnega sektorja, je bilo razvidno, da prodaja poteka v redu. Do konca oktobra je bilo prodano za 3.546,898.000 din naših proizvodov ali 87 % letnega plana proizvodnje. Kot običajno je bila prodaja najslabša v poletnih mesecih. Močno pa se je popravila od meseca avgusta dalje. Rekordna prodaja je bila v mesecu oktobru, ko je znašala 510,712.000 din. Tak uspeh je bilo možno doseči zaradi dobrega kontakta naših zastopnikov s trgovci in preko njih s potrošniki. V skladišču gotovega blaga nimamo prekomernih zalog.

Delavski svet je razpravljal in sklepal tudi o opravljenih inventurah. Potrdil je inventure skladišča gotovega blaga, skladišča pomožnega materiala v obratu II, prodajalni in skladišču preje. Člani delavskega sveta menijo, da so ugotovljene razlike opravičljive. Potrdil je tudi inventure bifeja menze v Novem mestu in skladišča pisarniškega materiala, vendar pa morajo odgovorne osebe neopravičene primanjkljaje plačati.

Sklenjeno je bilo, da se spremeni sklep delavskega sveta glede zidave novih šedov, tako da se zgradi le 9 šedov, medtem ko se zadnji šed zgradi v eno nadstropje. Odkupili bomo tudi potrebne parcele med potjo v tovarno in stavbo provizorija. Preko teh parcel se bo zgradila nova dovozna pot v tovarno. Nad provizorijem pa bo zgrajen parkirni prostor za 46 avtomobilov in 64 motornih koles. Kolesarnice se bodo premestile od predilnice k parkirnemu prostoru za avtomobile in motorna kolesa.

Delavski svet je ukinil eno delovno mesto, ustanovil in ocenil pa tri delovna mesta. Sklepal je tudi o razhodoivanju in nabavi novih osnovnih sredstev.

Na 10. redni seji je upravni odbor razpravljajl o predlogu proizvodnega plana za leto 1964. Predlog plana predvideva, naj bi predilnica mikane preje izdelala 60 ton mikane preje v vrednosti 150,000.000 din. Predilnica česane preje pa naj bi izdelala 630 ton česane preje. Za lastne potrebe bi izdelali 261 ton volnene preje ter 87 ton sintetične preje. Za prodajo pa bi izdelali 232 ton triko preje in 50 ton preje za dekorativne tkanine v skupni vrednosti 1.056,600.000 din. Česanih volnenih in

sintetičnih tkanin bi izdelovali 750.000 tek/m v vrednosti 3.493.000.000 din. Predlog plana za leto 1964 predvideva, da izdelamo za 4.700.000.000 din proizvodov, kar pomeni povišanje za 16 % v primeri z letom 1963.

S predlogom plana se upravni odbor strinja ter predlaga, da o njem razpravljajo sveti enot ter ga nato dajo s svojimi predlogi v potrditev delavskemu svetu.

Plan za predilnico mikane preje je predviden le za 3 mesece. Nato pa bi predilnica mikane preje prenehala z delom. Stroji bi se demontirali in prodali. Prostor predilnice bi se adaptirali, nato pa bi se tam montirali novi stroji za predilnico sintetične preje. Montaža strojev za predilnico sintetične preje je ekonomsko najbolj upravičena v prostorih predilnice mikane preje, kjer se bo lahko izvedla adaptacija z majhnimi stroški, medtem ko bi v Metliki morali graditi novo stavbo. Predilnico mikane preje za lastne potrebe ne rabimo več, kar ne izdelujemo mikanih tkanin.

Upravni odbor se je s predlogom strinjal in pooblastil upravo podjetja, da se še naprej ukvarja z rekonstrukcijo predilnice.

V razpravi o inventurah je upravni odbor potrdil komisije, ki jih je v teku leta imenoval direktor. Imenoval je tudi potrebne inventurne komisije, ki bodo izvedle inventurni popis ob zaključku leta.

Sprejet je bil sklep, da se namesto 31.12.1963 dela v nedeljo 29.12.1963. Tako se bo lahko nemoteno izvedel popis nedokončane proizvodnje.

Upravni odbor je na koncu razpravljal tudi o raznih prošnjah, ki so bile nanj naslovljene.

Jože Udovič

IZ DELA OBČINSKE SKUPŠČINE NOVO MESTO

Na 5. skupni seji obeh zborov skupščine občine Novo mesto so obravnavali problematiko šolstva v naši občini.

V novem sistemu vzgoje in izobraževanja je osnovna šola izhodišče celotnega sistema; zato je bilo treba tu najprej začeti z reformo. V reformi tega obveznega šolstva so doseženi vidni uspehi. Pouk se v šolah vedno bolj prilagaja zahtevam družbenega življenja in gospodarskega napredka.

Med vojno in po vojni je bila težnja, da se šola približa učencem in to je imelo za posledico močno razdrobljenost osnovnih šol. Šole so bile sicer skoro vse osemletne, vendar so se med seboj razlikovale po obliki in metodi dela, še posebej pa po učnih uspehih. V eno-oddelčnih šolah, kjer je v vseh razredih poučeval le en učitelj so dobili učenci premalo znanja in so v nadaljnjem izobraževanju težko napredovali. Če bi se še naprej obdržal tak sistem, bi bil takim učencem velika ovira pri uveljavljanju na kakršnemkoli delovnem mestu. Zaradi tega je bila izvršena reorganizacija mreže osnovnih šol. Brez te reorganizacije bi bilo še v naprej otežkočeno delo na vseh srednjih, na vajenskih in na ostalih šolah. Sedaj nimamo v občini več malih šol z osmimi razredi razen v Ajdovcu. Danes imamo le 14 osnovnih šol od prejšnjih 34.

Težnja, da se šola približa učencem je kvarno vplivala tudi na gradnjo šol. Načrti niso bili dovolj preštudirani, prav tako pa tudi niso bile izdelane perspektive potreb po šolah. Nova šolska poslopja so gradili večkrat v krajih, kjer ni zadosti mladine in se še ta odseljuje, tako so poslopja sedaj neizkoriščena, medtem ko čutimo v večjih krajih vedno večje pomanjkanje šolskih prostorov.

Gospodarski in tehnični napredek zahteva popolnejšo in enotno osnovno šolo. Taka šola pa se mora formirati po vzorcu najbolj razvite osnovne šole, ki bo imela vse razrede samostojne, kjer bo imel vsak razred svojega učitelja na višji stopnji pa za vsak predmet svojega profesorja.

V naši občini imamo sedaj 14 samostojnih šol in 20 podružnic. Vse šole imajo skupaj 7.045 učencev.

Osnovne šole bo treba materialno izpopolniti, tako da bodo lahko v celoti izvajale učne načrte, ki so enotni za vso republiko. Zato bo treba predvideti za sklad za šolstvo primerna sredstva za opremo tehničnih delavnic in za nabavo sodobnejših učnih pripomočkov.

V občinskem desetletnem programu investicij za šolstvo je upoštevana le gradnja najnujnejših prostorov. Predvidena je gradnja novih šol v Sentjerneju, Mirni peči, Šmarjeti, Dol. Toplicah in Škocjanu ter gradnja srednje šole v Novem mestu. Poleg tega pa se predvideva še nekaj adaptacij in ureditev nekaterih osnovnih šol in srednjih šol.

S sprejetim programom se je občina oziroma družbeni sklad za šolstvo vključil v medobčinski sklad za investicije v šolstvu, v katerega se steka 80 % vseh sredstev, ki jih dobiva občinski družbeni sklad za šolstvo iz proračunskega prispevka, ki pripada družbenemu skladu za šolstvo po zveznih predpisih. Medobčinski sklad je pri sestavi svojega programa upošteval program občine Novo mesto ter bo v desetletnem obdobju zagotovil približno 50 % sredstev za izgradnjo posameznega objekta.

Z reorganizacijo mreže osnovnih šol in s prešolanjem velikega števila učencev na osnovne šole, je potrebno poskrbeti poleg rednega prevoza učencev z avtobusi in vlaki tudi za primerno šolsko prehrano, posebno za tiste učence, ki ostanejo preko poldneva izven doma. Šolske kuhinje dobivajo pomoč od občinskega RK in tudi od Zveze prijateljev mladine. Mednarodna pomoč je v tem letu zmanjšana za 50 %, drugo leto pa se bo popolnoma ukinila.

K aktivnemu delu za urejeno šolsko prehrano bo potrebno pritegniti še vse starše, družbene in gospodarske organizacije in tudi krajevne skupnosti.

Odborniki, zlasti prosvetni delavci, so razpravljali o pomanjkljivosti in neurejenih razmerah na šolah. Naj navedem le nekaj najbolj perečih problemov.

V Mirni peči je šolsko poslopje tako slabo, da se je bati, da se bo v nekaterih učilnicah zrušil strop. Zaradi takega stanja je bila šola že v bivši Jugoslaviji zaprta, vendar še danes sprejema nove učence. Nova gradnja je sicer predvidena, vendar jo bo treba še forsirati.

V Šmihelu pri Novem mestu imajo 16 oddelkov. Da ne poučujejo v treh izmenah, uporabljajo za učilnice kabinet, en prostor pa imajo v dijaškem domu. Za šolsko leto

1964/65 bodo dobili z dograditvijo še 4 nove učilnice in dve delavnici.

V Vavti vasi poučujejo v treh izmenah. Posledica tega je skrčen predmetnik in urnik, učne ure pa trajajo samo 40 minut.

Posebna šola v Šmihelu pri Novem mestu je namenjena specialnemu pouku za umsko prizadeto mladino, ki v osnovnih šolah ne more slediti pouku. Tudi ta šola nima ustreznih prostorov. Šola bi morala imeti specialne delavnice s stroji in drugim orodjem, da bi si gojenci že tu pridobivali spretnosti in veselje do poklicev. Za praktični in teoretični pouk pa bi morala imeti šola še posebnega strokovnjaka.

Tudi srednje in strokovne šole nimajo potrebnih prostorov. Gimnazija v Novem mestu je v tem letu izpolnila pogoje za verifikacijo in bo v bodoče mogla delovati kot zaključna šola II. stopnje. S prostori in učnim kadrom je primerne preskrbljena, potrebno pa jo je opremiti z bolj sodobnimi učili in učnimi pripomočki.

V težjih pogojih dela ekonomska šola, ki še vedno gostuje v osnovni šoli in ima zaradi stiske pouk v dveh izmenah. Tudi za to šolo je predvidena nova gradnja v prihodnjem letu.

Letos ustanovljena šola za zdravstvene delavce ima le začasne prostore v Zavodu za izobraževanje kadrov. Za to šolo je predvideno, da bo dobila svoje prostore v novi zgradbi za srednjo šolo.

Poseben problem so prostori za učiteljišče, ki sploh ne odговarja za izvajanje učnega programa posameznih specialnih predmetov.

Med živahno razpravo je bilo podanih več predlogov kako pristopiti k reševanju tega problema. Nekateri so celo omenili, da bi morale gospodarske organizacije imeti več razumevanja in bolj podpirati šolstvo, nihče pa ni mogel pojasniti, kako naj bi se to razvijalo, kajti po dosedanjih predpisih lahko prispevajo gospodarske organizacije le iz skladov skupne porabe, ki pa so skoro povsod zelo majhni.

Skupščini je bilo predlaganih več sklepov in priporočil. Glavno izhodišče za rešitev teh problemov pa so materialna sredstva, zato tudi ni bilo možno določiti, katere šole naj se začne graditi in kdaj se bo pričelo z

gradnjo, dokler ne bo znana osnovna delitev proračunskih sredstev za leto 1964, ker ne vemo, koliko denarja bo imela komuna na razpolago.

V nadaljni razpravi so odborniki sprejeli sklep o ustanovitvi Zavoda za izgradnjo in urejanje naselij. Glavne naloge tega zavoda so:

- da bo proučeval pogoje sodobne izgradnje in urejanje naselij;
- skrbel za programe in načrte celotnih naselij ali posameznih predelov naselij;
- urejal mestna in njih podobna zemljišča in jih oddajal v uporabo itd.

Sprejet je bil tudi sklep o ukinitvi Zavoda za stanovanjsko izgradnjo Novo mesto oziroma o njegovi pripojitvi k novo ustanovljenemu zavodu.

Razen navedenega so bile rešene še nekatere gospodarske in upravne zadeve.

S. B.

OB DESETLETNICI ZVEZE INŽENIRJEV IN TEHNIKOV TEKSTILCEV SR SLOVENIJE

Pred desetimi leti je v skladu z razvojem naše družbe med inženirji in tehniki tekstilci dozorela misel in potreba po skupni enotni republiški organizaciji. Dne 10. julija 1963 je bila ustanovljena republiška zveza inženirjev in tehnikov tekstilcev Slovenije.

Pred tem so delovala nekatera strokovna društva, ki so delovala predvsem v posameznih večjih krajih z razvito tekstilno industrijo. Ta strokovna društva, ki so nastala že v stari Jugoslaviji, so se porajala kot nujna posledica tedanjega stanja v naši državi. Njih namen je bil, da se mladega absolventa tekstilca pravilno vrednoti in se mu omogoči delo.

Če obrnemo list zgodovine, ki govori o borbi tedanjih tekstilcev za uveljavitev njihovih pravic ter o njihovih uspehih, nam bodo takoj razumljive težnje, da se

povežejo v močno organizacijo.

Tekstilna industrija v Jugoslaviji se je po prvi svetovni vojni v letih od 1920 do 1930 močno širila. Nastali so trije močni centri, kjer je zraslo za tedanje razmere precej tekstilnih tovarn, in to Maribor in Kranj v Sloveniji ter Leskovec v Srbiji. Vsporedno z razvojem tekstilne industrije v Jugoslaviji se je razvijalo tudi tekstilno šolstvo. Ustanovljeni sta bili dve tekstilni šoli, in to Državna srednja tehnična tekstilna šola v Leskovcu in Državna tekstilna šola v Kranju.

Mladi tehniki smo zapuščali te zavode z največjimi iluzijami, polni optimizma smo vsi brez izjeme doživeli ob nastopu v službo moralen poraz. Povsod so nas gledali postrani kot nepotrebno osebe, medtem ko so bili na vseh vodilnih mestih inozemski strokovnjaki, predvsem Nemci, ki so bili povsod zaradi svoje visoke "specializacije" in nacistične propagande "nenadomestljivi". Njihove plače so bile v primeri z našimi 6 do 8 krat večje, njihovo glavno delo pa je bilo pripravljati teren za nemško okupacijo. Dogažalo se je, da je mlad tehnik hodil nekaj mesecev po tovarni, ne da bi dobil primerno delo. Največkrat so naše absolvente in diplomante zaposlili kot tkalce in podmojstre pri nemških mojstrih, tako da so opravljali samo podrejena dela, kot na primer čiščenje strojev in strojnih delov, vlaganje osnove itd. Odnos do mladih slovenskih tehnikov je bil vse prej kot primeren, odvzeli so nam vsako najmanjšo možnost strokovnega dela na delovnem mestu. Mojster - inozemec, navadno dober tkalec nekje v svoji domovini, se je v Jugoslaviji prvotno kot instruktor na delovnem mestu, pozneje pa kot priganjač našega delavca in vzdrževalca strojev, brez posebne kvalifikacije prerinil do položaja mojstra.

Ta mojster - tujec je vse predobro čutil v nas najnevarnejše orožje, to je bilo naše strokovno znanje, naša velika volja ustvarjati ter delati in zopet delati. Zato je vsako večje popravilo pri tekstilnih strojih opravil sam ali pa je poklical na pomoč kakega petokolonaša ali nemčurja, nas pa pošiljal v čas, ko je on popraviljal, po ta ali oni ključ, čeravno ga mogoče niti rabil ni, samo da se ne bi eden izmed domačih mladih tehnikov toliko usposobil, da bi prevzel njegovo mesto.

Tako zapostavljanje in porazi so nas združili v organizacijo, ki naj bi nam pomagala priti na mesta, ki so nam po vseh pravilih pripadala. Delavci pa naj bi s tem dobili vodje, ki ne bodo videli v njih samo delovno silo, ki bi jo samo izkoriščali v kapitalistične namene, temveč človeka, ki dela za isti cilj kot on sam. Zato se je ustanovila v Kranju "Organizacija tekstilnih tehnikov, absolven-

tov tekstilnih šol", vendar je bilo že na prvem občenem zboru sklenjeno, da se preseli sedež v Maribor, kjer je bila večina članov. V to organizacijo so bili včlanjeni vsi absolventi obeh domačih zavodov kot tudi absolventi inozemskih tekstilnih šol, vendar naši državljani. S preselitvijo v Maribor je organizacija dobila večji razmah, predvsem zaradi narodnostne zavesti in želje za postavitev domačega človeka na mesto tujega tako imenovanega "strokovnjaka".

Borba proti tujim strokovnjakom se je pričela. Boj ni bil lahak, vendar trdno povezani v organizacijo smo uspeli. Naj navedem le en tak primer izmed mnogih iz naše borbe, da bodo stvari bolje razumeli mlajši, ki jim to najbrže ni znano.

Tovariš, ki je služboval kot pomočnik tkalskega mojstra že dve leti, je bil ob koncu izmene obveščen preko ene svojih tkalk, da je z naslednjim dnem zaposlen na istem oddelku kot tkalec. Tovariš je prosil za pojasnilo o tej promestitvi pri upravi tovarne, kjer pa je dobil odgovor, da je ta premestitev potrebna po utemeljitvi obratovedja. Iskal je pomoči pri upravnem odboru organizacije, ki je takoj sklical izreden masovni sestanek članstva v takratni "Kinotovarni". Na ta sestanek smo povabili tudi predstojnika policije, komandanta mesta Maribora in predsednika Maistrovih boreev, da bi nas podprli in pomagali preprečiti sramotno zapostavljanje našega tovariša, ki naj bi zaradi svoje prevelike sposobnosti moral prevzeti delo tkalca. Tuji obratovedja je spoznal, da je njegova sposobnost že prenevarna njemu in ostalim strokovnjakom - nemškimi pritepencem, zato ga je tudi premestil za tkalca. Na tem sestanku pa niso razpravljali le o tem primeru, temveč so prikazali velike težave, ki so jih imeli tudi ostali člani naše organizacije, zaposleni v tovarnah. Predstavniki so nam sicer pritrdjevali, vendar nam niso obljubili nobene pomoči. Sestavili smo resolucijo in jo odposlali maršalatu dvora in notranjemu ministertvu. Po preteku enega meseca je prišla preko banske uprave odločba, da mora omenjeni tuji obratovedja zapustiti ozemlje Jugoslavije. Zaradi skorumpcioniranega državnega aparata pa se je le-temu posrečilo dobiti v Ljubljani ponovno dovoljenje za nadaljnjo zaposlitev v Jugoslaviji. Tujec je ostal na vodilnem mestu, naš tovariš pa je moral zapustiti tovarno.

Tu sem vam opisal le en primer, takih pa je bilo nič koliko in zato bo lažje razumeti, s kakšnimi težavami so se morali boriti predvojni tekstilci. To je bil boj za narodno pravico proti nemškim pritepencem in njihovim hlepcom - nemčurjem.

Organizacija, ki je bila vseskozi borbena, je vedno bolj spoznavala nevarnost, ki preti našim tovarnam in sami državi z zaposlitvijo teh tujcev, zato se je trudila na vse načine, da čimprej razredči vrste tujih strokovnjakov, saj je bila večina članov kultur-bunda in nacional-socialistične delavske stranke. Intervenirali smo osebno in pismeno ter pošiljali deputacije, dobivali pa smo povsod odgovor, da je težko kaj ukreniti, ker je Jugoslavija v škripcih. Kljub temu pa nismo odnehali, temveč smo še z večjo voljo in delom vodili našo borbo naprej ter se izpopolnjevali v znanju. Z denarjem, ki smo ga zbrali po nekaj letih in s članarino, smo nabavili lepo klubsko pohištvo, pisarniško opremo, malo strokovno knjižnico ter si tako ustvarili prijeten kotiček za prosti čas, kjer smo se zbirali za posvete, študij in tudi zabavo.

Ker je bil pritisk proti letu 1941 s strani Nemcev vedno hujši, smo sklenili, da organizacijo razširimo ter sprejmemo medse vse zavedne mojstre tekstilne stroke, ki so jugoslovanski državljani, ter organizacijo preimenujemo v "Zvezo tekstilnih strokovnjakov Jugoslavije". Dne 29. marca 1941 smo imeli ustanovni občni zbor, na katerem smo demonstrativno zahtevali odstranitev teh parazitov, ker se je že jasno videlo, kaj nam pripravljajo ti propagatorji. Zagnali smo se v še intenzivnejše delo, vendar so nas bližajoči dogodki razpršili po svetu. Ob razpadu Jugoslavije so se naši fantje uvrstili v partizanske odrede, bili odgnani v taborišča, kolikor pa jih je ostalo, so se trdno in tovariško povezali, ilegalno pomagali partizanom ter se pripravljali za lepše in srečnejše dni. Da so bili tekstilci vedno borbeni in napredni, je pač najlepši dokaz to, da je dalo svoje življenje za svobodo okoli 70 najboljših tovarišev, ki so padli kot talci, borci ali umrli v taboriščih. Ob izgonu tujcev iz naše domovine so naši tekstilci dobro prestali preizkušnjo. Prevzeli so najodgovornejša mesta v tovarnah in dokazali, da so dorasli dani situaciji in da borba ni bila zaman.

Do jeseni leta 1953 so delovale sekcije inženirjev in tehnikov tekstilcev le po posameznih večjih krajih z razvito tekstilno industrijo. Tako smo na primer tekstilci iz Novega mesta spadali pod matično enoto v Ljubljani. Tedaj nas je bilo malo, saj je matična enota, ki je zajemala vse tekstilce v ljubljanskem bazenu, Zasavju, Dolenjski, Notranjski in Slovenskem Primorju, ob ustanovitvi štela le 37 članov.

Od tedaj je preteklo deset let. Mnogi naši člani so se zavedali svojih dolžnosti in so žrtvovali ves svoj prosti čas in vse svoje organizacijske sposobnosti za razvoj naše organizacije. Od ustanovnega občnega zbora je število članov naraslo na 790. Samo novomeški pododbor

šteje danes več članov kot jih je ob ustanovitvi štela vsa ljubljanska matična enota, ki je zajela skoraj pol Slovenije. Naša organizacija je opravičila svoj obstoj, saj se je naše društveno delo odražalo na različnih toriščih strokovnega in družbeno političnega značaja. Nenehno smo si tudi prizadevali za dosledno izvajanje in uveljavljanje socialističnih načel v naši družbi.

Kaj pa danes ? Naše društvo in vsak posameznik v društvu mora stremeti po stalnem strokovnem izpopolnjevanju, da bomo lahko vodili proizvodnjo po najsodobnejših načelih tehnologije, organizacije ter pravilne delitve dela.

Ob desetletnici ustanovitve društva inženirjev in tehnikov tekstilcev želim vsem članom, da svoje delo obogatijo z novim znanjem in da se čvrsto povezani v stanovski organizaciji uspešno uveljavljajo na vseh delovnih področjih.

Danilo Kovačič

PRIMERJAVA REZULTATOV VOLNARSKIH PODJETIJ V LETIH 1962 in 1963

O načinu primerjave produktivnosti med sorodnimi volnarskimi podjetji v vsej naši državi je bil že objavljen članek v eni izmed prejšnjih števil našega biltena. Danes pa bi si podrobneje ogledali uspehe, ki so bili doseženi v letu 1963, in na kakšna mesta smo se uvrstili med sorodnimi podjetji. Poleg tega pa bi si ogledali razliko med doseženimi rezultati v letu 1962 in 1963.

Če vzamemo kot primerjalna obdobja tromesečja, vidimo sledeče: V prvem tromesečju leta 1963 je imela predilnica mikane preje prvo mesto v republiškem in državnem merilu, prav tako tudi predilnica česane preje in tkalnica. Medtem ko smo dosegli v istem obdobju leta 1962 v predilnici mikane preje prav tako prvo mesto v republiškem in državnem merilu, v republiki pa ni merila, ker imamo edino tovrstno predilnico. Presenetljiv rezultat je bil v tem obdobju dosežen v tkalnici. Od petega mesta v republiškem in dvanajstega mesta v državnem merilu iz leta 1962 smo se v istem obdobju leta 1963 povzpeli na prvo mesto v republiškem in državnem merilu.

Ta uspeh prav gotovo ni bilo lahko doseči, saj je bilo pred nami kar lepa vrsta tekmecev.

V drugem tromesečju je predilnica mikane preje v letu 1962 kakor tudi v letu 1963 zasedla prvo mesto v obeh merilih. Predilnica česane preje pa je v drugem tromesečju leta 1963 v primerjavi z letom 1962 dosegla nekoliko slabši rezultat, in to drugo mesto. Tkalnica je imela tudi v tem obdobju ugodnejši rezultat v primeri z letom 1962. V letu 1962 je zasedla drugo mesto v državnem in republiškem merilu, v letu 1963 pa prvo mesto v obeh merilih.

Posebnega biltena za tretje tromesečje še nismo prejeli od Zveznega zavoda, ki vrši ta primerjanja med volnarskimi podjetji. Če pa pogledamo posamezne mesece v tretjem tromesečju, vidimo, da mesec julij in avgust na splošno nista prinesla posebno dobrih rezultatov. Vzrok za to je koriščenje letnih dopustov v teh mesecih, v predilnici česane preje pa delno tudi montaža klimatskih naprav. Poleg tega pa vroči dnevi dajejo slabše delovne pogoje in s tem slabše rezultate.

Mesec september je bil v tem pogledu že boljši. V predilnici mikane preje smo dosegli drugo mesto v republiškem in državnem merilu, v predilnici česane preje in v tkalnici pa prvo mesto.

To so vsekakor lepi rezultati, če upoštevamo, da tekmuje z nami v državnem merilu 27 predilnic mikane preje, 11 predilnic česane preje in 25 tkalnic. Poleg prizadevnosti močno vpliva na dobre rezultate tudi postopna izboljšava strojnega parka, kar je tudi rezultat dobrega gospodarjenja. Rezultat prizadevnosti pa lahko z gotovostjo utemeljujemo tudi s tem, da mnoga podjetja z veliko boljšim strojnim parkom mnogokrat daleč zaostajajo za nami.

Z ozirom na to, da smo že sedaj vlagali vse sile v proizvodnost in izkoristili kapacitete strojev že skoraj do maksimuma, bomo prav mi s težavo prešli na 7-urni delavnik. V tem primeru bodo podjetja, ki so imela dosedaj manjšo proizvodnost, lažje izkoristila svoje delovne rezerve v ta namen.

Jernej Čampa

BOLEZENSKI IZOSTANKI V MESECU NOVEMBRU 1963

Naslednja tabela bo prikazala bolezenske izostanke za mesec november 1963 v primerjavi z mesecem novembrom 1962.

Oddelki	Štev. vseh boln. dni	% na del. dni	Štev. boln. dni brez porod. in nege druž. čl.	% na delov. dni	Štev. vseh boln. dni	% na delov. dni	Štev. boln. dni brez porod.	% na delov. dni
Uprava	78	2,93	44	2,22	135	6,03	135	6,03
Tkalnica	450	7,42	254	4,19	657	8,80	442	5,92
Pred.	264	12,60	122	5,84	67	3,39	67	3,39
Apretura	168	7,34	142	6,20	141	5,53	89	3,49
Zun.obr.	84	5,57	58	3,84	70	5,17	70	5,17
Metlika	416	7,27	181	3,16	211	3,97	148	2,80
Skupaj	1460	7,43	801	4,07	1281	6,13	951	4,55

Če primerjamo bolezenske izostanke z mesecem oktobrom, ko je bilo 5,70 % izostankov, vidimo, da je bil v mesecu novembru procent precej nižji, in sicer 4,55 %. Vendar pa je bil nekoliko višji kot v mesecu novembru lanskega leta, ko je bilo 4,07 % izostankov.

Najnižji procent bolniških izostankov v mesecu novembru je bil v oddelku uprave (6,03 %), sledi tkalnica (5,92 %), zunanji obrati (5,17 %), apretura (3,49 %), predilnica mikane preje (3,39 %) ter predilnica Metlika (2,80 %).

Razveseljivo je, da se stanje bolezenskih izostankov v oddelku apretura precej izboljšuje, medtem ko se stanje v oddelku tkalnica bistveno ne izboljšuje ter imajo v povprečju najvišji procent izostankov.

Največ bolezenskih izostankov je bilo zaradi :

nege družinskega člana	145 dni,
nesreč izven dela	125 dni,
raznih ženskih bolezni	77 dni,
nesreč pri delu	71 dni,
TBC	54 dni,
gripe	52 dni itd.

Iz tega je razvidno, da je največ izostankov zaradi nege otrok ali kakega drugega člana družine.

Tudi nesreče izven dela so v zadnjem času precej pogoste. Največ nesreč se pripeti v prometu in so večkrat precej težke, da se posamezniki zdravijo tudi po več mesecev.

Mirko Jakša

NESREČE PRI DELU V PRVI POLOVICI DECEMBRA 1963

9. decembra se je ponesrečila pri delu Jelka Čečelič, tkalka.

Imenovana je čistila tkalski stroj. Ker je hotela očistiti prostor pod strojem, je skupaj z vlagalcem osnov dvignila valj, na katerega se navija blago, ter ga položila na stroj, pri čemer je zadela s prstom desne roke ob vijak, ki je pričvrščen na razpenjalec, in si ga lažje poškodovala. Če bi bila na vijaku pričvrščena bakelitna kroglica, se nezgoda ne bi pripetila.

Mirko Jakša

VSEM NAŠIM BRALCEM IN SODELAVCEM ŽELIMO
OBILO SREČE IN USPEHOV V NOVEM LETU

UREDNIŠKI ODBOR

PRVO SREČANJE MLADINCEV OBEH OBRATOV NA GORJANCIH

Na 2. seji mladinskega odbora so razpravljali o problemih, s katerimi se naša mladinska organizacija srečuje vsak dan bodisi v kolektivu samem ali v privatnem življenju. Med prvimi in najtežjimi problemi je bilo vprašanje, na kakšen način pridobiti mladince in poživiti delo mladinske organizacije. Na prvi pogled je ta naloga zelo enostavna, toda ko se v njo globlje spustimo, lahko upravičeno rečemo, da je ena izmed najtežjih. Okrog tega vprašanja smo se največ zadržali, saj se je pred nami pojavilo vprašanje, kje in kako začeti? Potem smo ugotovili, da se mladinci obrata I med seboj zelo malo poznamo, še manj pa se poznamo z mladinci obrata II v Metliki. Da bi ta problem rešili, smo se odločili, da organiziramo skupen izlet. Predlog so navdušeno sprejeli vsi člani odbora. Ugotovili smo, da bomo z menjavo mišljenj lažje rešili večino problemov, ki težijo obe mladinski organizaciji. In tu pa se je spet pojavila zapreka, kako in kje izvesti ta izlet, da bi bila obojestranska udeležba čim večja. Da bi to kljub majhnim finančnim sredstvom izvedli, nam je uprava na našo prošnjo nudila brezplačen prevoz z avtomobilom, mladinska organizacija IMV pa svoj počitniški dom s prehrano po njihovi tovarniški ceni pri Miklavžu na Gorjancih. Glavne priprave so bile s tem rešene, na prvem masovnem sestanku pa smo še določili datum izleta - 15. december.

Moram priznati, da sem z veseljem in nestrpnostjo pričakovala ta dan. Sneg, ki je začel zadnji dan naletavati, pa me je nekoliko vznemiril. Toda ta bojazen je bila popolnoma odveč. Končno je težko pričakovani dan napočil. Sneg je nekoliko naletaval, vendar ni spremenil razpoloženja, ki je vladalo v vratarjevi sobi. Vsakega posameznika, ki je vstopil, smo z navdušenjem sprejeli in tudi veselih pripomb se pri tem ni manjkalo. Ob 7. uri je bila soba že skoraj polna, čakali smo samo še šoferja, ki pa je tudi kmalu prišel. Ker smo imeli majhno zamudo, smo takoj krenili, kajti pri hotelu Kandija nas je še čakala druga skupina. Avto se je tukaj tako napolnil, da ni bilo več prostora na klopi, tako da so nekateri morali sedeti kar drugim na kolenih. Veselo razpoloženje pa tudi sedaj ni prenehalo in kmalu je iz mladih grl zadonela vesela pesem. Vožnja je hitro minevala in kmalu smo prispeli do odcepa ceste, ki pelje do doma pri Gosposdični in dalje do samega doma pri Miklavžu, kamor smo bili namenjeni. Dva kilometra pred domom pri Gosposdični smo izstopili. Nekaj tovarišev se je odpeljalo po metliške mladince, ostali pa smo nadaljevali pot proti cilju. Snega ni bilo veliko, za-

to pot ni bila težavna. Med veselim kramljanjem smo hitro prispeli pod Miklavžev vrh. Pred vrati nas je čakal upravnik, v sobi pa topla peč in skodelica čaja. Kmalu za tem so prišli še metliški mladinci, ki so se pridružili naši razigranosti. Ob poskočnih zvokih harmonike in kitare pa smo se nato vsi skupaj zavrteli.

Po pozdravnem govoru, ki ga je imela tov. Pavlinova, smo mladincem obrata II predali knjigo v spomin na naše prvo srečanje. V imenu sindikalne organizacije obrata I je ta sestanek pozdravil tudi tov. Kranjčič, zaključil pa ga je v imenu uprave tov. Kovačič, ki je povedal par besed o medsebojnih odnosih in o vlogi mladine pri izgradnji socializma.

Po sestanku smo se okrepčali z okusno pripravljanim kosilom. Razpoloženje ni ponehalo, oglasila se je zopet harmonika in zabava se je nadaljevala. Nekateri so plesali, drugi so se med seboj pogovarjali. Zdelo se mi je, da tukaj nista dva mladinska aktiva, ampak ena sama velika družina. Dolgotrajna želja po medsebojnem zbližanju se nam je končno izpolnila.

Po povabilu mladinske organizacije obrata II, da obiščemo Metliko, smo nasmejanih obrazov zapuščali Miklavžev dom z željo, da ga zopet obiščemo. V Metliki smo nadaljevali z istim razpoloženjem. Ko se je približal čas odhoda, smo se neradi poslovili od metliških mladincev. Vsi smo bili istega mišljenja, da to srečanje ne sme biti poslednje.

Veseli, da smo ta izlet tako lepo preživeli, smo se ob 20. uri vrnili v Novo mesto.

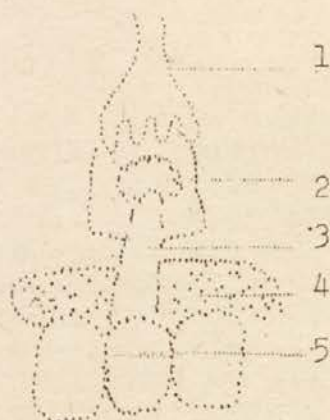
V imenu mladinske organizacije obrata I bi se rada zahvalila vsem, ki so nam vsestransko pomagali pri organiziranju tega prijetnega izleta, posebna zahvala pa naj bi bila namenjena tov. Kovačiču in tov. Kranjčiču, ki sta s svojim delom in razumevanjem pripomogla k uspešni izpeljavi, ne samo izleta, temveč vsake akcije, ki smo se je doslej lotili.

Marija Butala
in Anica Pavlin

O RESEKCIJI VRHA ZOBNEGA KORENA

Pri sprednjih gornjih ali spodnjih zobeh zobozdravnik pogosto pri najboljši volji ne more samo s pomočjo zdravil brez operacije popolnoma ozdraviti zoba. Navadno se najbolj kritični nekateri sprednji zobje, ki imajo na svojem vrhu granulom oziroma granulomatozno tkivo. Da bi takšen zob le rešili na nek način in da bi preprečili njegovo odstranitev, se zatekamo k tako imenovani resekciji vrha zobnega korena. To je majhna operacija, s pomočjo katere odstranimo granulom. Resekcijo vrha zobnega korena izvršimo tudi pri zobeh, na katerih je fistula, skozi katero od časa do časa uhaja gnoj, prav tako pa tudi pri zobeh, v katerih koncu je pričvrščen umetni zob na klin, a imajo na vrhu gnoj. Vsi ti slučajji se nanašajo na sprednje zobe. Predno se lotimo same operacije, je potrebno dokončati tako imenovano konzervativno zdravljenje zoba, to je polnjenje zobnega kanala. Če je kljub zdravljenju in menjavanju zdravil v kanalu zobnega korena zob še občutljiv, bomo morali njegovo polnjenje izvršiti neposredno pred operacijo oziroma resekcijo vrha zobnega korena, ker bi se nam v nasprotnem slučaju lahko zgodilo, da bi po dveh ali treh dneh pred samo operacijo pacient otekel. Če je kanal zobnega korena neprehoden ali če se v njem nahaja klin (vijak) umetnega zoba, potem bomo morali izvršiti tako imenovano retrogradno polnjenje. To se pravi, da bomo napravili resekcijo, to je odstranitev vrha korena, in potem na samem kanalu korena vstavili plombo. Predno pa preidemo na samo operacijo, se moramo prepričati, da pacien morda nima kakšne krvne bolezni, ki bi lahko izzvala dolgotrajno krvavenje. Te bolezni so: hemofilija, sladkorna bolezen in druge. Tehnika operacije je sledeča: Pacientu damo anestezijo (injekcijo) v predelu zoba, na katerem bomo vršili operacijo. Potem s skalpelom (kirurškim nožem) napravimo v predelu zobnega korena polkrožni rez, ki gre skozi sluznico in pokostnico do same kosti. Ko je to opravljeno, odstranimo sluznico in pokostnico do kosti s pomočjo posebnega instrumenta, ki se imenuje raspatorij. Na ta način smo dosegli, da je predel vrha korena popolnoma prost. Sedaj moramo najti še točno mesto na čeljustni kosti, kjer se nahaja vrh zobnega korena. Kronično vnetje na samem vrhu zaradi svojega dolgotrajnega delovanja v večini slučajev razmehča (presorbira) samo čeljustno kost pri vrhu korena zoba, tako da nam v tem slučaju iskanje vrha korena ne bo posebno težko.

V drugem slučaju lahko vidimo na kosti skupino malih krvnih žilic kakor tudi spremembo barve kosti, ki nam bo označila in pokazala mesto, kjer se nahaja vrh zobnega korena z granulomom.

Legend:

1. instrument za dviganje sluznice,
2. granulom na vrhu zobnega korena,
3. zobni koren,
4. zobno meso,
5. zobne krone,
6. kanal zobnega korena,
7. čeljustna kost,
8. okrogli sveder,
9. sveder z obliko vrha plamenice,
10. vrh zobnega korena,
11. kavitet - prostor za plombo na vrhu zobnega korena (retrogradno plombiranje),
12. šivi na rani,
13. gaza

Za sprednje zobe je karakteristično, da je predel čeljustne kosti, skozi katerega se razteza zobni koren, nekoliko bolj izbočen kakor ostala kost in nam služi za orientacijo pri iskanju vrha zobnega korena. Ko smo našli vrh korena, pristopimo k odstranitvi čeljustne kosti (lamelle) v njegovem predelu. To odstranjevanje vršimo s kladivcem in dletom ali pa z okroglim svedrom. Če je kost mehka, bo šlo odstranjevanje hitreje, če pa je trša, bomo morali z okroglim svedrom napraviti nekoliko luknjic v predelu korena in šele potem začeti odstranjevati lamelle oziroma ta del kosti. Ko smo prišli do samega vrha zobnega korena, je potrebno izvršiti še ampulacijo. Kaj pa je ampulacija? To je odstranitev vrha zobnega korena ali njegova resekcija. Kako to naredimo? Vzamemo sveder posebne oblike (podoben je vrhu plamena), ki se imenuje fisurni sveder in z njim poševno odrežemo vrh zobnega korena. Nato z okroglim večjim svedrom izgladimo vrh korena in ampulacija je končana. Majhna žlička in kireta nam bo služila, da bomo z njo odstranili granulom in kronično vneto tkivo na vrhu zobnega korena, da bo kost popolnoma čista. Potem izperemo rano s pomočjo brizgalke z raztopino 3 % hidrogena. Ko je rana osušena, je dobro če jo posipamo z jodoformom in sulfanamidnim prahom. Treba je pripomniti, da moramo med operacijo strogo paziti na higieno in čistočo pri delu. Po vseh končanih fazah rano zašijemo s kirurškimi iglami in svilenim sukancem ali konjsko dlako, najbolje pa je uporabiti ketgut (to je sukanec narejen iz tkiva nekaterih živali). Njegova prednost je v tem, da ga potem ni treba jemati ven, ker med zaraščanjem rane pride do njegove resorpcije (vpijanja). Ko smo na ta način končali operacijo, moramo opozoriti pacienta, da bo imel kakšen dan ali dvaoteklino ali bolečine. Oteklino preprečimo tako, da menjamo hladne obloge in jih trdno privežemo na lice v predelu, kjer je bila izvršena operacija. Ko anestezija (injekcija) popusti, se pojavijo bolečine in takrat je dobro, da pacient vzame tableto ali prašek proti bolečinam.

Drugi dan mora pacient priti na kontrolo, kjer mu bomo dali gazo v rano, če se je rana inficirala, če pa se ni, se pacient vrne čez 6 dni, da mu odstranimo šive.

Nekateri zobozdravniki izpolnjujejo praznino v kosti, kjer je bil granulom, z nevtralnimi mastmi, kot na primer vivikol ali parafin.

Dr. Milan Popovič,
zobni zdravnik

BILI SMO V HANNOVRU

V zapadnonemškem mestu Hannoveru, ki leži na severu Demokratične republike Nemčije, je bila letos že četrtrič odprta velika mednarodna razstava tekstilnih strojev. Razstava je trajala od 22. septembra do 1. oktobra 1963. Razstavišni prostor je zavzemal 62.650 m³. Na njem so razstavljali proizvajalci tekstilnih strojev in opreme iz 760 podjetij iz evropskih držav, ZDA in Japonske.

Kljub temu, da smo že veliko slišali o velikem napredku tekstilne industrije v svetu glede izpopolnitve strojnega parka, je bila večina obiskovalcev še jma iznenadena nad tolikimi novostmi in uspehi izdelovalcev tekstilnih strojev. Avtomatizacija prodira v tekstilno industrijo in spreminja tehnološke postopke in konstrukcije strojev. Obeta se pravi preobrat te veje industrijske dejavnosti. Vse to smo imeli priložnost videti in ugotoviti pri ogledu razstave.

Končni cilj teh novosti je poenostaviti tehnološke postopke, povečati proizvodnjo ter s tem zniževati proizvodne stroške. Razstavišni prostor je bil razdeljen na devet paviljonov, kjer je bilo mogoče videti vse mogoče tekstilne stroje, pribor in aparate, ki služijo tekstilni proizvodnji.

V paviljonu št. 7, 8 in 9 so razstavljali predilnice za česano in mikano prejo ter mešanice sintetika - volna po skrajšanem postopku. Predilnice se zelo izpopolnjujejo, zlasti česalnice in predpredilnice. Novi mikalniki in česalni stroji delajo z velikimi brzinami in dajejo veliko proizvodnjo. Novost pri raztezalkah je avtomat, ki menjava lonce. Videli smo predilne prstenčeve stroje za mikanko, ki imajo velika vretena, tako da dobijo teže enega navitka (kopsa) približno 3 kg. Ti navitki se v tkalnicah uporabljajo kot votek brez previjanja. Zanimiv je bil predilni stroj za česano prejo, ki ima avtomate za čiščenje stroja in snemanje navitkov.

Kot posebno novost smo opazili pri navijalnih strojih elektronske čistilce niti, ki preji odstranijo neenakomernost po želji z največjo točnostjo. Zanimiv je bil navijalni stroj za križne navitke, ki je tako avtomatiziran, da delavec, ki mu streže, ne dela drugega, kot natika cevke na vretena transportnega traka. Navijalni avtomat sam veže niti, odstranjuje z vretena polne križne navitke, vstavlja cevko na križni navitek in sproži vreteno v pogon. Razne firme so razstavljale te vrste

strojev v različnih izvedbah. Vse pa so dale poudarek čistilnim napravam in imele vse mogoče vrste čistilcev. Neki švičarski tvrdki je uspelo izpopolniti nitne zastavke na snovalu, drugi proizvajalci snoval pa so izpopolnili naprave za enakomerno napetost niti med snovanjem.

Tudi statve so se močno spremenile. Obeta se, da bo ropot tkalnic za lažje vrste tkanin utihnil, ko se bodo uveljavile statve, ki smo jih videli na razstaviščnem prostoru v hali 1, 2, 7 in 9. Tkalski stroji za lažje tkanine delajo brez čolnička. Pri zelo lahkih tkaninah vodi nit preko zeva stisnjen zrak, za srednje težke tkanine pa smo videli posebne statve, ki podajajo votek preko zeva s pomočjo igel ali pa posebnih kovinskih telesco. Ta telesca poganjajo majhne mehanske naprave, ki ne povzročajo nobenega ropota. Tudi potrošnja električne energije za pogon je verjetno zelo majhna. Predno se telesca odbijejo, jim mehanizem zatakne nit, ki teče preko vodilca iz kopsa. Telesce popelje nit na drugo stran statv, kjer je rezilo in lovilec niti, ki sprostita telesce, ki se po transportnem traku pod statvami vrača v mehansko napravo. Telesco, če jih tako imenujem, je več, ki delujejo drugo za drugim z precejšno hitrostjo. Svilarski tkalski stroj Saurer je izpopolnjen tako, da ima poleg velike brzine tkanja in avtomatske menjave votka še to prednost, da istočasno navija svilo iz križnega navitka na pinkopse in jih sam stavlja v avtomat. Na istem stroju je tudi naprava za čiščenje cevk, ki se avtomatsko vračajo v napravo za navijanje. Vse to je nameščeno na kraju statv, kjer je nekoč na starih statvah stal zaboječek za votek.

Tudi oddelki za dokončno obdelavo tkanin spreminjajo svoj izgled. Stroji novih izvedb omogočajo, da so ti oddelki urejeni tako, da ne ogrožajo zdravja zaradi kemikalij, vročine in vlage. Velike spremembe so tudi v proizvodnji strojev za trikotažno industrijo, pozamenterijo in konfekcijo. Veliko izboljšav prikazujejo predvsem krožno pletilni stroji, ki delajo vzorčna pletiva celo s 36 sistemi. Prava tekma je v izdelovanju brezšivnih nogovic.

Za opremo tekstilnih obratov izdelujejo zelo prikladne transportne naprave, ki spremljajo proizvodnjo od začetka do konfekcijskih oddelkov, kjer iz likalnice transportirajo po "potujočih obešalnikih" gotove izdelke v skladišča.

Videli smo veliko zanimivega, vendar je bil čas dva dni, ki je bil odmerjen za ogled razstave, še prekratek, da bi si mogli ogledati vse, kar naj je zanimalo, do

podrobnosti.

Med potjo, ki nas je vodila preko Avstrije in dalje preko Münchena v Stuttgart, smo si ogledali tovarno Süssen, kjer izdelujejo vretena za predilne stroje, predilne valjčke in kroglične ležaje. Iz Stuttgarta smo drugi dan nadaljevali vožnjo preko Frankfurta, kjer smo si ogledali tovarno za izdelavo pletilnih strojev Terott. Ta obrat po svoji zgradbi ne sodi med moderne, vendar v njem izdelujejo kvalitetne okrogle pletilne stroje zelo finih delitev in sami proizvajajo vse dele od grobih konstrukcij do najpreciznejših delov - igelnic in platin. Dalje smo se vozili mimo obsežnih bavarskih polj proti Hannovru. Videli smo znamenito reko Majno, ki je plovna in razbremenjuje premočan cestni promet. Ob povratku pa smo iz Frankfurta krenili v Nürnberg, kjer smo si bežno ogledali palačo, ki je znana po nürenberškem procesu. Ogledali smo si tudi tasorišče Dachau, ki delno še stoji, videti pa je, da je precej stavb že izginilo, kot so vedeli povedati sopotniki, ki so preživeli v njem težke dni. Nadaljevali smo pot do Münchena, kjer smo imeli še nekoliko časa za ogled mesta in za počitek. Drugi dan smo se že vračali preko Avstrije, kjer smo zopet občudovali tirolska mesta v jesenskem cvetju, polni novih vtisov o tujini.

Anica Žugelj

NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA .

Voderavno: 1. in 67. novoletno voščilo, 16. zviijat, 17. posoljeni, 18. izviri, 19. delovno mesto v našem podjetju, 21. ime filmske igralkke Gardner, 22. prepisek, 23. kratica za "in tako naprej", 24. tovarna avtomobilov v Mariboru, 26. naslovna oseba Gotovčeve opere, 27. ime filmske igralkke Mirande, 28. znak za kemično prvine, 29. iz ovsa, 30. star železarski kraj na Gorenjskem, 32. arabski konj, 33. zemlja, 34. tovarna čokolade na Stajerskem, 36. števník, 37. kratica za tehnični poklic, 39. potrebuje, 41. priprava za ribolov (mn.), 44. osebni zaimek, 46. poškođujem, 48. sovražnica železa, 55. odmev, 56. ime ameriške filmske igralkke Novak, 57. niti v tkaninah, 59. dlaka, 61. italjansko mesto, 63. ljubkovalno žensko ime, 64. gradbeni material, 66. človek z velikim nosom.

1	2	3	4	5		6	7	8	9	10		11	12	13	14	15
16					X	17					X	18				
19					20	X	21			X	22					
23			X	24		25	X		X	26			X	27		
28		X	29					X	30			31	X	32		
	X	33									34			35	X	
X	36												37		X	
38	X	39		40							41	42			X	43
44	45	X	46			47		X	48	49				X		50
51		52	X	53			X	54	X	55			X	56		
57			58			X	59		60	X	61	62				
63					X	64				65	X	66				
67																

Navpično: 1. motvoz, 2. vrsta, 3. polet, 4. šahovski izraz, 5. stroji v tkalnici, 6. kratica najvišjega posrednega samoupravnega organa v podjetju, 7. elektrotehnično podjetje v Novem mestu, 8. izmeček vulkanov, 9. žensko ime, 10. zaimek (množ.), 11. celina, 12. umira, 13. deli obleke, 14. propeler, 15. vleči za lase, 20. flora, 22. obsežen, 25. osebni zaimek, 26. znak za kemično previno, 29. vrsta psa, 31. ime filmske igralko Ekberg, 33. siv, 35. ljubkovalno žensko ime, 38. povej še enkrat, 40. delavec v barvarni, 42. izdelano v tkalnici, 43. družabna igra, 45. prenašam, 47. oslov glas, 49. vzklik, 50. rimski protektor v Palestini, 52. eden najboljših japonskih telovadcev, 54. kralj, ki je združil Čhe in Južne Slované, 56. kmečka orodja, 58. vol (nemško), 59. tekstilna industrijska rastlina, 60. spanje, 62. polovica, 64. kratica za čehoslovaško denarno enoto, 65. medmet.

Za pravilno rešitev nagradne križanke v tej številki razpisujemo tri praktične nagrade.

Rešitve oddajte pri vratarju najkasneje do 10. januarja 1964, ker kasneje oddane rešitve ne bomo upoštevali pri žrebanju.

NAŠA KRONIKA

Poročili so se:

Anica Pečarič - poročena Plut, Marija Stazinski - poročena Kromar, Martina Kapušin in Jože Geršič.

Novoporočencem želimo veliko sreče in zadovoljstva ter najlepše čestitke !

Rodile so:

Marija Muc - deklico, Marija Poreber - deklico, Slavka Janc - dečka, Marija Slak - deklico in Danica Dolinar - deklico.

Mladim mamicam in novorojenčkom želimo veliko zdravja in najlepše čestitke !

V podjetje so prišli:

Amalija Čečelič, Jožefa Udovč, Ivanka Košmrlj, Marija Radovanovič, Stefanija Povše in Marija Gregorčič.

Novim članom našega delovnega kolektiva želimo mnogo delovnih uspehov in delovnega zadovoljstva !

Podjetje so zapustili:

Darinka Henigman, Milena Ivec, Martin Gosenca, Ivanka Klobčar in Štefka Tomc.

Dne 24. 12. 1963 je stanje zaposlenih 813. Od tega je 562 žensk in 251 moških.